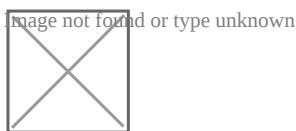

Η αντιμετώπιση των πειρασμών κατά τη διδασκαλία του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού [15]

/ [Πεμπτουσία](#)

[Συνέχεια προηγούμενου άρθρου: <http://www.pemptousia.gr/2016/01/mia-martiria-gia-ton-geronta-iosif/>]

«Φάρμακα είναι, οι πειρασμοί και βότανα ιατρικά,
όπου θεραπεύουν τα πάθη τα φανερά
και τες αόρατες πληγές μας».[16]

Η ιδιαιτέρως τιμητική πρόταση της οργανωτικής επιτροπής να παρουσιάσω μία μικρή εισήγηση στο παρόν συνέδριο με την ιδιότητα του εφημερίου του χωριού που γεννήθηκε ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, με βρίσκει διστακτικό και ανέτοιμο καθώς δεν θεωρώ τον εαυτό μου ικανό για ένα τέτοιο εγχείρημα. Γι' αυτόν τον λόγο δεν θα τολμήσω να εκθέσω προσωπικές απόψεις, παρά μόνο θα προβάλω όσα από την μελέτη των θεοφόρων Επιστολών του Οσίου Γέροντος αποκόμισα και καρπώθηκα για δική μου ωφέλεια.

Προσπάθησα ως ταπεινός μαθητής του να εγκύψω στο σωζόμενο γραπτό έργο του και να μελετήσω τις Επιστολές του. Διαπίστωσα την αρτιότητα και το ύφος ενός θεοφόρου Πατρός και αισθάνθηκα δέος και συντριβή μπροστά στην προσωπικότητα του Αναστήματος αυτού της Ορθοδοξίας. Ιδιαίτερα μου προκάλεσαν ζωντανή αίσθηση και θαυμασμό οι συμβουλές του στο μεγάλο θέμα των πειρασμών που σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό όλοι αντιμετωπίζουμε, και γι' αυτό προτίμησα με το πάντα επίκαιρο αυτό θέμα να ασχοληθώ στην παρούσα εισήγηση. Οι θέσεις του Γέροντος Ιωσήφ αποπνέουν το άρωμα της εν Αγίω Πνεύματι πνευματικότητας και δεν έχουν καμμία σχέση με την κοσμική λογική αλλά εκφράζουν το Ευαγγέλιο του Χριστού βιωμένο και εφαρμοσμένο στην ζωή ενός Οσίου ανδρός.

Οι Επιστολές του Γέροντος Ιωσήφ

Σκοπός της συγγραφής των Επιστολών του, όπως σε πολλά σημεία ο ίδιος αποκαλύπτει, είναι η ωφέλεια του πλησίον. Έντονη η λαχτάρα και μεγάλος ο πόθος του να ωφεληθούν ψυχές: «ο εμός πόθος, η καύσις της εμής καρδιάς... είναι πως να σωθούν ψυχαί· πως να προσφερθούν εις τον γλυκύτατον Ιησούν μας θυσίαι λογικά».[17]

Γι' αυτό: «τας νύκτας... αφού ο νους κουρασθή εις την ευχήν, γράφω ουκ ολίγας επιστολάς όπου πολλαχώς οι Χριστιανοί μου ζητούσιν ωφέλειαν».[18]

Το ύφος των Επιστολών του διακρίνεται για την απλότητα και την σαφήνειά του, πίσω όμως από την απλότητα της φράσεως αντιλαμβάνεται και ο πιο άγευστος της πνευματικής ζωής την δυνατή ψυχή του αποστολέα και το απροσμέτρητο πνευματικό της βάθος.

Ο λόγος του, συχνά απόλυτος και αποφθεγματικός, μεστός νοημάτων και Αγιοπνευματικής Χάριτος κυλά αβίαστα και σφραγίζει ανεξίτηλα. Ο Όσιος Γέροντας κινείται άνετα και φυσικά στον κόσμο μας αλλά και στα υπέρ φύσιν.

Η γλώσσα του πλουτισμένη με ιδιωτισμούς της ιδιαίτερης πατρίδας του

(αρωτάω, Μαρουσώ, κ.λ.π.) με ιδιότυπη έκφραση και χρήση των λέξεων παίρνει ένα τελείως προσωπικό τόνο στην προσπάθειά του να μας κάνει κοινωνούς των εμπειριών του, να εκφράσει τα ανέκφραστα, γι' αυτό και το κείμενό του γίνεται γλωσσικά πολύτιμο για μας. Και ο ίδιος αναγκάζεται να δημιουργήσει λέξεις δικής του συνθέσεως και παρατηρούμε κάτι θαυμαστό: τον σχεδόν αγράμματο να μεταβάλλεται σε επιτυχημένο γλωσσοπλάστη.

Σε κάθε μία από τις Επιστολές του δεν δυσκολευόμαστε να αναγνωρίσουμε το γνήσιο πατερικό φρόνημα και την ακριβέστατη πατερική συνείδηση του συντάκτη. Όλες οι Επιστολές είναι αποστάγματα της πλούσιας βιωματικής του έμπειρίας. Καθώς αγωνίσθηκε τιτάνια να θεραπεύσει την ασθένεια της πεπτωκυίας φύσεώς του βίωσε προσωπικά τις ευαγγελικές αλήθειες και ως «διδακτός Θεού»^[19] γίνεται εμπειρικός θεολόγος και διδάσκει απλανώς τα πνευματικά του τέκνα.

Χωρίς σπουδές και πτυχία Θεολογίας εκφράζει άνετα την πλούσια Αγιοπνευματική του εσωτερικότητα αφού διαθέτει τεράστια πνευματική εμπειρία και όπως ο ίδιος γράφει: «ο αληθής Μοναχός όταν εν τη υπακοή και τη ησυχία καθάρισεν τας αισθήσεις... λαμβάνει χάριν και φωτισμόν γνώσεως... και βρύει θεολογίαν, όπου αν γράφουν τρεις δεν προλαμβάνουν το ρεύμα της χάριτος όπου βρυνται κυματωδώς»^[20]

Οι Επιστολές του Γέροντος Ιωσήφ απόσταγμα και καρπός της μαρτυρικής του μοναχικής ζωής καταδεικνύουν και χαρακτηρίζουν τον Όσιο Γέροντα ως απλανή πνευματικό οδηγό, θεοφώτιστο ασκητή, φιλοκαλικό Πατέρα, κεχαριτωμένο άνθρωπο και εγείρουν τον πόθο και τον ζήλο της μιμήσεως, κατά το δυνατόν, της δικής του ακραίας ζωής και πορείας για την απόκτηση των δωρεών του Αγίου Πνεύματος και την επίτευξη της σωτηρίας.

Η αναγκαιότητα των πειρασμών

Πολλές και ανεξιχνίαστες για την ανθρώπινη λογική είναι οι αιτίες που η Θεία Πρόνοια παραχωρεί πειρασμούς και δοκιμασίες στην ζωή του κάθε ανθρώπου. Ο Όσιος Γέροντας φιλοσοφεί: «η ζωή του ανθρώπου... είναι με τας θλίψεις και τα βάσανα ζυμωμένη».

Θέλοντας να βοηθήσει τα πνευματικά του παιδιά στον αγώνα τους ο Γέροντας θεολογεί και προσφέρει μία ερμηνεία της παρουσίας των θλίψεων στην ζωή μας, ερμηνεία ξένη και απρόσιτη στην πτωχή κρίση του εμπαθούς ανθρώπου αλλά αρεστή στον Θεό: «οπόταν ημείς σφάλλωμεν είτε ολίγον, είτε πολύ, Εκείνος το βλέπει... ημείς νομίζομεν ότι πάσχομεν άδικα. Και όμως, όταν ταπεινωθώμεν τότε ανοίγονται οι οφθαλμοί της ψυχής μας και γνωρίζομεν ότι όσα κάμνει ο Κύριος

είναι λίαν καλά».[21]

Σε πολλά σημεία των Επιστολών του ο Όσιος Γέροντας με τον διορατικό του οφθαλμό διαγνώνει την ψυχική ασθένεια του αποστολέα, επισημαίνει το πάθος, το αποκαλύπτει και προσφέρει τα ανάλογα φάρμακα: «Έχεις ματαιοδοξίαν πολλήν» [22], «Έχεις κενοδοξίαν πολλήν. Έχεις διά τον εαυτόν σου μεγάλην ιδέαν...νοσεῖς αγνωσίαν πολλήν, όπερ τίκτει την επαρσιν»[23], «τα όσα γράφεις παιδί μου, σου γίνονται, διότι δεν έχεις υπομονήν».[24] «Διατί αθυμείς; Διατί απελπίζεσαι;»[25], «αποτίναζε τον νυσταγμόν σου της ακηδίας».[26]

Στην γη της καρδιάς του μεταπτωτικού ανθρώπου υπάρχουν αγκάθια — τα ψυχοφθόρα πάθη — που χρειάζονται κόπο και πόνο και μακροχρόνια προσπάθεια για να ξερριζωθούν. Ο Πανάγαθος Θεός για να θεραπευθούμε ριζικά από τις εμπαιθείς κλίσεις μας (θυμό και επιθυμία) παραχωρεί τους πειρασμούς σαν ένα μέσο καθαρισμού.

Ποικίλοι οι πειρασμοί ανάλογα με την αντοχή του ανθρώπου και την οικονομία του Θεού. Στους δυνατούς και τελείους επιτρέπει κάποτε να πειρασθούν από τους δαίμονες. Συνήθως όμως οι πειρασμοί έρχονται μέσω των συνανθρώπων μας — που γίνονται άθελά τους όργανα των πονηρών πνευμάτων - ή άλλοτε προέρχονται από την ίδια την εμπαιθή φύση μας, όταν ζουμε χωρίς προσοχή και εγρήγορση.

Ο Όσιος Γέροντας μας προτρέπει άφοβα, με γενναίο φρόνημα και ανδρεία να περιμένουμε τους πειρασμούς. Και όταν έρθουν να τους δεχόμαστε με υπομονή και ευχαριστία ως ευεργεσία και επίσκεψη Θεού. Υπομένοντας τις δοκιμασίες που τυχόν θα μας συμβούν καθαριζόμαστε από τα κρυφά και φανερά μας πάθη μ' ένα τρόπο που και εμείς οι ίδιοι δεν μπορούμε να αντιληφθούμε καθώς βλέπουμε τώρα σκιωδώς «ως εν εσόπτρῳ και αινίγματι»[27] την κατάσταση της ψυχής μας και την Πρόνοια του Θεού: «ο άνθρωπος από μικρός αμαρτάνει... και δι' ενός... δυστυχήματος, μιας μεγάλης ζημίας, συγχωρούνται όλα... και γίνεται διαμάντι από γυαλί όπου ήτον το πρότερον».[28]

Ειδικά για τις περιπτώσεις όπου ο διάβολος εκμεταλλευόμενος τις αδυναμίες και την άγνοια των συνανθρώπων μας τους χρησιμοποιεί για να μας προξενήσουν ζημία, ο Γέροντας Ιωσήφ μας συμβουλεύει να μην τους κατηγορούμε γι' αυτό αλλά να δείχνουμε ανοχή και μακροθυμία: «διά να πολεμηθή... ο εγωισμός σου έστειλεν ένα ψύλλον — αυτόν τον μικρόν πειρασμόν — να σε τσιμπάη, να υπομένης· να σε ενοχλή, να μακροθυμής». Με τον τρόπο αυτό εξουδετερώνεται η δύναμη του σατανά: «φεύγει και αφήνει τον άνθρωπο ωςάν αρνάκι πράον και ήσυχον».[29]

Κάποιο από τα πνευματικά του παιδιά του παραπονέθηκε για τους πειρασμούς που

υπέφερε. Εκείνος υπεύθυνα και θεοχαρίτωτα του δίνει την κατάλληλη απάντηση: «Λοιπόν μου γράφεις ότι έχεις πολλούς πειρασμούς. Αλλά με αυτούς, παιδί μου, μας γίνεται η κάθαρσις της ψυχής. Μέσα στάς θλίψεις, μέσα στους πειρασμούς, εκεί ευρίσκεται και η χάρις. Εκεί θα βρης τον γλυκύτατον Ιησούν».[30]

Σαφής και κατηγορηματικός ο λόγος του Οσίου ανοίγει νέους δρόμους και νέα προοπτική στην αντίληψη του θέματος: «όταν η δοκιμασία παρέλθη, πληρούσαι όλος χαράς... βλέπεις μυστήρια, όπου αδυνατεί γλώσσα να τα λαλήση. Και τότε πλέον διψάς, τότε πάλιν να έλθουν οι πειρασμοί, αφού ήδη εγνώρισες πόσην ωφέλειαν έχουν. Αυτός είναι ο δρόμος...»[31]. Είμαστε ευγνώμονες στον Γέροντα Ιωσήφ που με την πατρική του αγάπη τόσο σοφά και εύστοχα μας δείχνει τον δρόμο της πνευματικής ζωής. Δεν κρατά τον πολύτιμο μαργαρίτη, την γνώση και τον θείο φωτισμό που του χάρισε ο Αγαθός Θεός μόνο για τον εαυτό του αλλά πολλαπλασιάζει το τάλαντο οδηγώντας μας εις «νομάς σωτηρίους». Επιθυμώντας σφοδρά την πνευματική μας προκοπή μας παροτρύνει: «Ανδρίζου, ψυχή μου, να λέγης. Αυτός μόνον είναι ο πειρασμός... και μετά εν ημέραις πολλάς θα έχης ειρήνην και χαράν και χάριν».[32]

Άβυσσος τα κρίματα, αψηλάφητη και ακατάληπτη η θέληση του Θεού για τον καθένα μας στην παρούσα ζωή. Εκείνο που μας απομένει είναι η υπομονή και η μακροθυμία στις θλίψεις και στους πειρασμούς που θα συναντήσουμε στον δρόμο της ζωής μας. Όταν διά των πειρασμών συντελεσθεί μέσα μας η επιθυμητή κάθαρση από τα ολέθρια πάθη που μας στερούν την θέα του Θεού, τότε θα κατανοήσουμε τον ευαγγελικό λόγο: «μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται». [33]

Τότε μέσα από αυτήν την θεώρηση των πειρασμών θα βρούμε την ανάπαυση και θα διακηρύξουμε μαζί με τον Γέροντα Ιωσήφ: «αι θλίψεις είναι χάρις και δώρον παρά Κυρίου... διότι «ον αγαπά παιδεύει, μαστιγοί δε πάντα υιόν όν παραδέχεται»... χωρίς να το θέλετε ομολογείτε ότι εισάστε τέκνα εκλεκτά του Θεού... Θάρσει λοιπόν και χαίρε... ότι πολύ σας αγαπά ο Κύριος» [34]

Η αντιμετώπιση των πειρασμών

Ας δούμε τώρα τους τρόπους και τα όπλα που θα χρησιμοποιήσουμε στον πνευματικό μας αγώνα για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά και νικηφόρα τις προσβολές των πειρασμών.

Και πάλι προσφεύγουμε στον χαρισματούχο λόγο του Οσίου Γέροντος ο οποίος μας καθοδηγεί: «Γνώθι σ' αυτόν οτί είσαι μηδέν...». Η πρώτη προϋπόθεση για την επιτυχία του σκοπού μας είναι η καλή γνώση του εαυτού μας, των αδυναμιών, των

παθών και των ελλείψεών μας. Είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε ποιοί είμαστε στην πραγματικότητα και όχι ποιοί νομίζουμε εμείς ότι είμαστε. Δυστυχώς πολλές φορές ο εγωισμός δεν μας αφήνει να δούμε τα αρνητικά σημεία μας, καθώς ο καθένας μας θέλει να έχει μία θετική γνώμη για τον εαυτό του. Όμως χωρίς επίγνωση των αδυναμιών μας είναι αδύνατον να διορθωθούμε. Όποιος φοβάται να γνωρίσει τον εαυτό του βλέπει μόνο λάθη στους άλλους και τους κατακρίνει. Ο εγωισμός δεν τον αφήνει να δει τα χαρίσματα των άλλων, αλλά μόνο τα ελαττώματά τους. Στον εαυτό του πάλι διακρίνει μόνο χαρίσματα και ποτέ ελαττώματα.

Όποιος όμως βλέπει τα σφάλματά του οδηγείται στην ταπείνωση. Ο ταπεινός άνθρωπος παίρνει πλούσια χάρη από τον Θεό, φωτίζεται ο εσωτερικός του κόσμος και έτσι διακρίνει τις αόρατες πριν πληγές του. Τότε αποκτά αληθινή επίγνωση του εαυτού του. Διαπιστώνει ότι όχι μόνο δεν είναι όπως τον θέλει ο Θεός, αλλά, αντίθετα, είναι ένα μηδενικό.

«...και εχε υπομονήν εις τους πειρασμούς, διά να απαλλαγής εξ' αυτών». Διαπιστώνοντας ο άνθρωπος τις εμπαιξίς κλίσεις του αν θελήσει με την βοήθεια του Θεού να θεραπεύσει τα πάθη του, θα έλθει οπωσδήποτε αντιμέτωπος με τους πειρασμούς. Τότε θα βεβαιωθεί ότι οι διάφοροι πειρασμοί γίνονται τα πιο αποτελεσματικά βότανα για την θεραπεία των κρυφών και φανερών παθών του διότι βαστάζοντάς τους ασκείται στην μακροθυμία, στην ανοχή, στην προσευχή και στην ελπίδα προς τον Θεό, και όλη αυτή η άσκηση και η προσπάθεια να υπομείνει τον πειρασμό τον καλλιεργούν μ' ένα μυστικό αλλά και τόσο ριζικό τρόπο.

Ας μην λησμονούμε ότι ο κεκαθαρμένος από τα πάθη απολαμβάνει σε μεγάλο βαθμό την αγάπη του Θεού και την απλότητα και ελευθερία του λογισμού του. Τότε και ο σατανάς δεν μπορεί ν' αποκτήσει δικαιώματα επάνω του, δεν βρίσκει τόπο μέσα του να σταθεί. Είθε όλοι μας ν' απολαύσουμε αυτήν την ελευθερία, να γίνουμε ένα «λουλούδι ανέγγιχτο από κακό λογισμό», κατά τον λόγο του μακαριστού π. Μαρκέλλου Καρακαλληνού.

Μετά την πτώση καθώς όλοι έχουμε μέσα μας την ροπή προς την αμαρτία είναι αδύνατον να ζήσουμε έστω και μία ημέρα χωρίς να αμαρτήσουμε. Παρ' όλα αυτά όμως είμαστε πλάσματα του Θεού, φέρουμε μέσα μας την πνοή του Θεού και ακόμη ο Πανάγαθος Θεός με την σταυρική Του θυσία μας έδωσε την δυνατότητα νικώντας τους πειρασμούς να γίνουμε θεοί κατά Χάριν. Αυτό που είναι Εκείνος στην φύση Του το δίνει και σ' εμάς με την Χάρη Του. Γι' αυτό είμαστε πανίσχυροι απέναντι στις επιθέσεις του εχθρού και στις πειρασμικές του ενέργειες. Ο Όσιος Γέροντας μας νουθετεί: «μνήσθητι υιέ μου, ότι επλάσθης πηλός, αλλ' είσαι και

πνοή του Θεού... (όθεν) βιάσου να γίνης άξιός της δωρεάς του Θεού» [35]

Στον αγώνα της πνευματικής τελειώσεως που ο Όσιος Γέροντας μας καλεί ας προσέξουμε ιδιαιτέρως τις παροτρύνσεις του και τις βαθμίδες της πνευματικής ανόδου που με σαφήνεια μας υποδεικνύει: «Γνώθι σ' αυτόν (=γνώρισε τον εαυτό σου) ότι είσαι μηδέν και έχε υπομονήν εις τους πειρασμούς, διά να απαλλαγής εξ αυτών, και να γίνης θεός κατά χάριν διότι είσαι η πνοή, το εμφύσημα του Θεού» [36].

Συνεχίζεται...

Παραπομπές

15. Εισήγηση στο διήμερο μνήμης και τιμής για το Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή που πραγματοποιήθηκε στο Ιερό Προσκύνημα «Παναγία η Εκατονταπυλιανή» στις 27 και 28 Μαΐου 2006.

16. Γέρων Ιωσήφ, Έκφρασις Μοναχικής Εμπειρίας σελ. 129.

17. Έκφρασις..., σελ. 232.

18. Έκφρασις..., σελ. 29. Η επιθυμία του αυτή για καρποφορία του λόγου του Θεού ταυτίζεται με την ανάλογη επιθυμία του εθναποστόλου και ιερομάρτυρος Αγίου Κοσμά του Αιτωλού όπως έχει καταγραφεί στην πρώτη διδαχή του: « Αμή τι είναι η πλερωμή μου; Να καθίσετε από πέντε δέκα να συνομιλήσετε αυτά τα θεία νοήματα, να τα βάλετε μέσα εις την καρδίαν σας, διά να σας προξενήσουν την ζωήν την αιώνιον» (βλέπε Ιωάννου Μενούνου «Κοσμά του Αιτωλού Διδαχές και Βιογραφία», Διδαχή Α1, στίχος 35, σελ. 140).

19. Ίω. ΣΤ', 45.

20. Έκφρασις..., σελ. 19.

21. Έκφρασις..., σελ. 345-346.

22. Έκφρασις..., σελ. 70.

23. Έκφρασις..., σελ. 122.

24. Έκφρασις..., σελ. 64.

25. Έκφρασις..., σελ. 137.

26. Έκφρασις..., σελ. 189.

27. Α' Κορ. ΙΓ, 12.

28. Έκφρασις..., σελ. 342.

29. Έπιστ. Ζ', σελ. 64-65.

30. Έπιστ. ΛΖ', σελ. 218.

31. Έκφρασις..., σελ. 248.

32. Έπιστ. ΚΓ, σελ. 143.

33. Ματθ. Ε', 8.

34. Επιστ. ΞΖ', σελ. 350.

35. Επιστ. ΜΗ', σελ. 282.

Πηγή: Πρωτ. Γεωργίου Τριανταφύλλου, Ο Άγιος Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, Ο Νηπτικός Πατήρ και Διδάσκαλος (Ταπεινή αναφορά στη ζωή και στο έργο του), εκδόσεις Ιερού Ησυχαστηρίου Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης Θαψάνων Πάρου